

Інтеркультуралізм сучасної хореографії Акрама Хана

Ольга Бігус

Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна

Анотація. *Мета статті* — виявити особливості сучасної хореографії одного з провідних британських танцівників Акрама Хана та проаналізувати авторські підходи до інтеркультуралізму крізь призму поєднання західної та південноазійської естетики. *Результати дослідження.* Виявлено вплив постановок Акрама Хана на тенденції розвитку європейської сучасної хореографії, зокрема в контексті проблематизації та дестабілізації однорідності сучасного та класичного, західного та південноазійського чинників. Проаналізовано особливості авторської трансформації елементів класичного індійського танцю *катхак* та їхнього використання в постановках сучасного танцю. Констатовано, що в провокаційній та проникливій хореографії Акрама Хана відображено багатоаспектність проблематики мігрантів; репрезентовано експериментальні варіанти трансформації західної культури засобами танцювальної лексики. *Наукова новизна* полягає в тому, що вперше в українському мистецтвознавстві досліджено творчу діяльність одного з провідних сучасних британських танцівників і хореографів Акрама Хана. *Висновки.* Дослідження виявило, що особливостями творчої діяльності Акрама Хана є тяжіння до експерименталізму; зрозумілість хореографічної лексики для глядача; звернення до інтеркультурних джерел (класичний індійський танець *катхак*); активна творча колаборація з провідними танцювальними колективами, окремими танцівниками й хореографами, а також багатьма відомими представниками сценічного мистецтва. Хореографія Акрама Хана є свідченням прогресивного потенціалу для нового інтеркультуралізму, що змінює умовності західного сучасного танцю та фізичного театру через південноазійську естетику. Втілений інтеркультуралізм хореографа є прикладом тих складнощів, які притаманні сучасному британському та глобальному досвіду.

Ключові слова: сучасний танець; сучасна хореографія; інтеркультуралізм; Акрам Хан; катхак; південноазійська естетика

Для цитування

Бігус, О. (2024). Інтеркультуралізм сучасної хореографії Акрама Хана. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Мистецтвознавство*, 50, 104–110. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.50.2024.306799>

Вступ

Теоретизація різноманітних аспектів хореографічної практики провідних світових постановників і виконавців сучасного танцю — актуальний напрям хореологічних досліджень, що збагачує вітчизняну наукову базу публікаціями, в яких висвітлено особливості провідного творчого досвіду закордонних майстрів сучасного танцю.

Важливість мистецтвознавчого аналізу творчої діяльності одного з найвідоміших танцівників та хореографів сучасного танцю, представника британської школи Акрама Хана, засновника танцювальної компанії «Akram Khan Company»,

постановки якого характеризуються експериментальністю підходів до роботи з інтеркультурною танцювальною лексикою й водночас легким сприйняттям, зумовлена впливом майстра на сучасну хореографію й на формування тенденцій для її подальшого розвитку.

Аналіз попередніх досліджень. Інтерес українських науковців до дослідження творчості закордонних хореографів-постановників початку ХХІ ст., які експериментують з лексикою сучасного танцю, лише починає зароджуватися. Так, Люсі Сміт (Smith, 2008) припускає, що, використовуючи своє культурне походження та поєднуючи східні й західні культури, Акрам Хан створює «подвій-

ну свідомість» двох культур, а роботи хореографа ніби існують у «проміжних просторах» (р. 79). Серед інших назвемо публікації З. Норрідж (Norridge, 2010), К. Скиби (Skiba, 2016), в яких окрему увагу присвячено хореографічним постановкам майстра як таким, що ілюструють динаміку культурної гібридизації. А. Колб (Kolb, 2018) розглядає хореографію Акрама Хана, розкриваючи теоретичну основу, яка водночас базується на політичній думці й на аналізі танцю, щоб зробити внесок у дебати навколо культури, толерантності та діаспорної ідентичності й проілюструвати ширший зв'язок між британським танцем і сучасною політикою. У монографічному дослідженні Р. Мітри (Mitra, 2015) поєднано детальне дослідження мистецьких робіт хореографа Акрама Хана й глибокий соціологічний аналіз. У пізніших дослідженнях науковиця стверджує те, що унікальна естетика хореографа виникла саме в результаті втілення його складної політики ідентичності (Mitra, 2018). Поглиблене дослідження танцю *rush* та його контексту здійснила Лорна Сандерс (Sanders, 2004), акцентуючи на його вирішальній ролі у створенні власної компанії Хана та стрімкій міжнародній кар'єрі танцівника й хореографа.

Мета статті — виявити особливості сучасної хореографії одного з провідних британських танцівників Акрама Хана та проаналізувати авторські підходи до інтеркультуралізму крізь призму поєднання західної та південноазійської естетики.

Результати дослідження

Європейський хореографічний теоретико-практичний дискурс визначає Акрама Хана, котрий народився 1974 р. в Лондоні, в сім'ї вихідців із Бангладеш, як одну з найбільших зірок британської танцювальної сцени. Його хореографія поєднує класичний індійський *катхак* із західними сучасними танцювальними техніками. Зауважимо, що А. Хан став добре відомим завдяки своїм видатним постановкам «Zero Degrees» (2005 р.) та «Sacred Monsters» (2006 р.). Обидві роботи досліджують складну політику ідентичності та міжкультурні зв'язки через танець і мову, використовуючи низку стратегій для заохочення емпатії між виконавцями й аудиторією, зокрема одночасні розповіді та синхронність рухів.

На думку З. Норрідж (Norridge, 2010), риси власних концепцій Акрама Хана щодо мультикультуралізму помітні лише тоді, коли розглядають слова майстра разом із його нескінченними нюансами фізичних досліджень як культурного зіткнення, так і синхронності (р. 416).

Акрам Хан — один із найвідоміших представників хореографічного мистецтва сучасності, засновник танцювальної кампанії «Akram Khan Company». Його репутація заснована на шаленому успіху експериментальних і водночас зрозумілих глядачеві творів — «КСЕНОС» («Xenos»), «До левів» («Until the Lions»), «Готівка» («Kaash»), «В думках Ігоря» («In the Mind of Igor»), «Мала Батьківщина» («Chotto Desh»), «Вертикальний шлях» («Vertical Road»), «Нуль градусів» («Zero Degrees») та ін. Варто додати, що Акрам Хан — один із найоригінальніших майстрів інтеркультурного танцю, який став відомим завдяки своїй танцювальній мові, що бере початок у стародавньому індійському танці *катхак*.

Елементи танцю включають лінійні та кругові вигини тіла, контрольовані рухи рук і тіла, складну ритмічну роботу ніг і швидкі піруети. Ці елементи в поєднанні з божественним і духовним станом танцівника роблять *катхак* однією з найбільш захопливих танцювальних форм у світі (Sparshott, 1993, р. 88).

Дослідники акцентують увагу на тому, що протягом останніх двох десятиліть можна було спостерігати збільшення кількості інтеркультурних танцювальних постановок, у яких різні танцювальні форми, класифіковані як «етнічні» або «національні танці», зливаються одна з одною. Слід зауважити, що такі практики стають дедалі популярнішими у світі південноазійського танцю, набуваючи різних напрямів — від навмисного реміксування несхожих танцювальних технік до більш прихованих форм транскультурації в рамках танцювальних традицій (Skiba, 2016, р. 435).

Катхак визнаний одним із кількох класичних танців Індії. Він пов'язаний з індоісламською культурою Північної Індії та, як вважають, виник в індуйстських храмах. Сучасна, «класична» естетика *катхака* є значною мірою результатом багатовікової реконструкції різноманітних колишніх традицій і нав'язування санскритських театральних умовностей, оскільки вона була перенесена до танцювальних академій і національних аудиторій. Коли уряд Індії й представники нового середнього класу взяли під патронат танцювальне мистецтво (між 1930–1950 рр.), *катхак* став більш стандартизованим, витонченим, релігійним і позбавленим еротичного змісту (Chakravorty, 2008, р. 15).

Зауважимо, що в сучасному репертуарі переважають індуйстська міфологія та пісні про кохання. Специфічна танцювальна техніка (продумана робота ніг і ритмічні варіації, серія швидких піруетів, витончені пози), традиційна експресія, костюми та індійська музика також є невід'ємною частиною класичної традиції *катхак*. Однак цими

нормами іноді навмисно нехтують у різних інноваційних та експериментальних формах, класифікуючи їх як «сучасний катхак». Репертуар *катхак* збагачується зображенням сучасного життя та досвіду (наприклад, у творах Кумудіні Лакхії), розповідями про глобальні проблеми, такі як права жінок (представлені в роботах Рані Ханам, Адіті Мангалдас і Шована Нараян) та міжкультурні зустрічі (серед інших Акрам Хан, Рукміні Чаттерджи чи Соня Сабрі) (Walker, 2004, p. 32).

Зазвичай зміна змісту вимагає формальних нововведень, оскільки класичної мови інколи недостатньо, щоб говорити про сучасність. У відповідь на цю потребу артисти винаходять нові жести та рухи — як міметичні, так і традиційні для інших танцювальних технік. Розширення бар'єрів традицій, культурні переклади та перетин національних кордонів є важливою темою сучасної хореографії, дослідження якої передбачають посилення на інтеркультурні хореографічні практики.

Р. Мітрі (Mitra, 2015), аналізуючи роботи Акрама Хана, акцентує увагу на його «статусі інсайдера-зовнішнього», «словниковому запасі багатьох рухів», підкреслює «мікрокосмічні, особисті та втілені відправні точки», «відкриту тілесну естетику», невибагливу естетику та «одночасне використання багатомовних звукових пейзажів», на протигагу розрідженій західній драматургії, і, нарешті, застосування «іншого як процесу естетизації», що допомагає створити нову міжкультурну структуру (p. 29).

Великий вплив творчості Акрама Хана на сучасне хореографічне мистецтво пов'язаний також зі співпрацею з Англійським національним балетом та його художнім керівником Т. Рохо. У 2014 р. було здійснено постановку одноактного балету «Пил» («Dust») на музику Дж. Пок, присвяченого подіям Першої світової війни (прем'єра 2 квітня 2014 р., Barbican Center, Лондон).

Відповідно до задуму хореографа в балеті «переважають жінки» (Mackrell, 2014). У першій частині засобами хореографічної виразності створено атмосферу окопної війни; друга частина — історія про жінок, які працюють на фабриках, тоді як їхні чоловіки воюють; третя й остання частина — це дует Акрама Хана та Т. Рохо, в якому розкривається тема стосунків між жінками та їхніми коханими на фронті.

За Акрамом Ханом, війна — це про життя, смерть і втрати, про найпотворніші та найпрекрасніші речі, на які здатна людина. Постановник наголошує на тому, що «Перша світова війна зачепила всіх — не лише чоловіків, які пішли воювати, а й жінок удома. Майже всі вони втратили батька, брата чи чоловіка, друга чи родича. У творі пере-

важають жінки. Це був такий надзвичайний час для них, їх більше не вважали просто домогосподарками — вони працювали, вони були на фабриках, виготовляючи речі. Хоча у творі є чоловіки, вони тут більше як метафори від'їзду та втрати» (English National Ballet, 2020).

Варто зауважити, що в процесі здійснення постановки балету Акрам Хан співпрацював з трупю класичних танцівників, які опанували хореографічний матеріал в лексичі сучасного танцю з елементами *катхак* та осмислили філософсько-естетичні погляди постановника.

Р. Мітрі (Mitra, 2015) стверджує, що «новий міжкультуралізм» Акрама Хана є викликом західному проєкту «міжкультурного театру» 1980-х рр. як більш тонкий і втілений підхід до репрезентації Інакшості з його власної позиції Іншого» (p. 42).

На думку рецензентів, досягненням Акрама Хана в його першій роботі для великої балетної трупи є те, що митцю вдалося створити досить міфічну та досить абстрактну постановку, щоб охопити всі війни й точно передати особисту реакцію. Він є головною чоловічою фігурою, яка бере на себе страждання всіх учасників; спочатку — сольний танець, сповнений болю та сили, а потім приєднується фаланга пов'язаних фігур, які виринають із темряви позаду танцівника. Вони плескають у долоні, піднімаючи хмари пилу, що виглядають як туман чи отруйний газ. У наступній сцені чоловіки перебиралися через мішки з піском на задньому плані, а жінки на передньому плані виступали як воїни, кружляючи й уособлюючи смертоносні машини й стихійні сили. Це незвичний для артистів балету спосіб руху — скутий і динамічний водночас. Особливий акцент постановники зробили на їхніх руках і пальцях — таких виразних, як у південноазійських танцівників *катхак*. У балеті використано оригінальну композицію Джоселін Пук, яка раніше співпрацювала з Ханом у двох інших проєктах.

Балет завершується захопливим дуєтом Акрама Хана та Т. Рохо, в якому створено подвійний образ чоловіка та жінки, воїна та годувальниці. Вони підтримують і врівноважують одне одного, прихиливши чоло до чола, груди до грудей. Рохо виконує оберти на колінах у *катхаку*, а також прогини в балеті, які виступають ідеальним доповненням до партії Хана. Врешті-решт їхні з'єднані руки роз'єднуються тоді, коли він піднімається по стіні з мішків з піском, а вона, обертаючись, залишається одна в суцільній темряві. Акцент хореографа на унікальних та надзвичайних за силою впливу рухах танцівників — дзеркальних відображеннях — робить цю партію однією з найсильніших в балеті. Рецензенти відмічають, що «Пил»

став «приголомшливим успіхом Хана як творця, Рохо як художнього керівника та обох як виконавців» (Parry, 2014).

Після надзвичайного успіху вистави «Пил» хореограф отримав запрошення здійснити постановку власної версії відомого романтичного балету «Жизель» («Giselle») А. Адана.

Варто зауважити, що творча колаборація — одна зі своєрідних рис професійної діяльності Акрама Хана. Серед інших вдалих прикладів — співпраця з трупю Національного балету Китаю, балериною С. Гіллер, актрисою Ж. Бінош, хореографами й танцівниками С. Л. Шеркауї та І. Гальваном, співачкою Кайлі Міноуг та інді рок-гуртом Florence and the Machine, а також композиторами С. Райхом, Н. Соуні, Ж. Пук, Б. Фростом та письменником Х. Курейші.

У лютому 2022 р. відбулася прем'єра постановки Акрама Хана «Істота» («Creature»), яку він здійснив для Англійського національного балету та Оперного балету Фландрії (дизайнер Т. Іп, композитор і звукорежисер В. Ламанья, дизайнер світла М. Халлз, драматург Р. Літл). «Істота» — це неземна історія про експлуатацію та людські кордони. Спираючись на теми покинутості, ізоляції та крихкості розуму, хореограф візуалізує історію про аутсайдера та пошуки приналежності (*Creature*, n.d.). Після вистав «Пил» («Dust») та «Жизель» («Giselle») «Істота» є третьою постановкою, яку Акрам Хан здійснив у колаборації з Англійським національним балетом.

Завдяки відлунню п'єси Георга Бюхнера «Войцек» й опери Альбана Берга, якою вона натхненна (розповідь про наївного солдата, який фізично й емоційно змагає та шукає кохання), а також прихованому натяку на «Франкенштейна» Мері Шеллі, що виражається в типовій атмосфері науково-фантастичної похмурості, вистава «Істоти» розповідає глибоко тривожну історію про молодих чоловіка та жінку, чий життя були знищені холодними, маніакальними підступами майора армії та його співробітників. У напівзруйнованій колишній арктичній дослідницькій станції військова бригада залучила Істоту до нової сміливої експериментальної програми. Його перевіряють на розумову та фізичну здатність адаптуватися до сильного холоду, ізоляції та туги за домом — життєво важливу якість у запропонованій людством колонізації «останніх кордонів» на землі та за її межами.

Історія (драматург Р. Літл) розгортається в гігантському гнилому дерев'яному бараку в безлюдній частині Арктики й виглядає так: сором'язливий, невинний хлопець, відомий лише як Істота (у чарівному повороті Джеффри Сіріо), глибоко

закоханий у Марі, молоду служницю (Фернанда Олівейра, водночас ніжна й налякана, але люта духом). Але армійський майор (Джеймс Стрітер, одягнений в імператорський сюртук, який наводить на думку про жажливу жорстокість путіноподібної фігури) змушує його піти на жакливі, нелюдський експеримент. Майора підбурює на це Доктор (Стіна Куагебер), яка виконуватиме його накази, щоб заслужити любов. А його поплічник, капітан (Генрі Дауден), чітко виконує накази, щоб зберегти свою позицію. «Експеримент» Майора над Істотою супроводжується сардонічним відгомном перших пригод людини в космосі з записом послання президента Ніксона Нілу Армстронгу про перші кроки людини на Місяці. І це схоже на спосіб Хана припустити, що, можливо, людство зайшло занадто далеко. Попри жакливі випробування Істота виживає і все ще шалено кохає Марі, яку знову переслідує майор проти її волі, доводячи все до трагічного кінця. Істота безпорадна.

У центрі балету кохання та невинність, сила та жорстокість, прагнення до контролю над масами та знищення людей. На думку рецензентів, сценічний дизайн постановки (дизайн Т. Іпа, освітлення М. Халлс) нагадує фортецю чи бункер з важкими дерев'яними стінами, які відламуються й падають на землю, що викликає асоціації з руйнуваннями в українських містах під час повномасштабної війни. На думку Х. Вейса (Weiss, 2022), хореографія Акрама Хана «... закорінена як у сучасному танці, так і в класичному *катхак*, формі індійського танцю-розповіді, що свідчить про його бангладешську спадщину, є рухливою та нав'язливо повторюваною й була виконана з приголомшливим ефектом танцівниками Англійського національного балету».

За останні 23 роки Akram Khan Company зарекомендувала себе як одна з провідних інноваційних танцювальних компаній у світі. Мистецьке бачення, яке одночасно поважає та кидає виклик індійській формі *катхак* і сучасному танцю.

У 2023 р. відбулися прем'єрні покази оновленої вистави «Мала Батьківщина» («Chotto Desh») — зворушливої історії про молодого чоловіка, що намагається знайти своє місце у світі, яку режисер Theatre-Rites С. Бакмастер відтворив, адаптувавши для цього біографію Акрама Хана у 2015 р. (відзначена премією Лоуренса Олів'є).

Постановка спирається на унікальну якість міжкультурного оповідання Акрама Хана й створює захопливу історію про мрії та спогади хлопчика (від Британії до Бангладеш), який вшановує стійкість людського духу в сучасному світі. Синтезуючи танцювальну лексику *катхак* і сучасний танець із вишуканим поєднанням роз-

мовного тексту, казкової анімації, візуальних ефектів і спеціально написаної музики хореограф-постановник створює чарівний і зворушливий танцювально-театральний досвід для глядача (*Chotto Desh*, n.d.).

Узагальнюючи вищевикладене, можна констатувати, що представляти хореографію Акрама Хана як ф'южн чи інновацію — занадто спрощений підхід, оскільки постановки майстра проблематизують та дестабілізують атомізовані, однорідні категорії сучасного та класичного, західно- та південноазійського.

Провокаційна, красномовна та прониклива хореографія Акрама Хана майстерно фіксує складну багатоаспектну проблематику мігрантів, прикордонних та діаспорних ідентичностей, репрезентуючи експериментальні варіанти трансформації західної думки й культури в ХХІ ст. засобами танцювальної лексики. Новий інтеркультуралізм Акрама Хана є оригінальним і глибоким коментарем до того, як танець може втілювати й породжувати треті простори, поєднуючи західну й південноазійську естетику.

Висновки

Дослідження виявило, що особливостями творчої діяльності Акхрама Хана є тяжіння до експерименталізму; зрозумілість хореографічної лексики для глядача; звернення до інтеркультурних джерел (класичний індійський танець *катхак*); активна творча колаборація з провідними танцювальними колективами, окремими танцівниками й хореографами, а також багатьма відомими представниками сценічного мистецтва.

Хореографія Акрама Хана є свідченням прогресивного потенціалу для нового інтеркультуралізму, що змінює умовності західного сучасного танцю та фізичного театру через південноазійську естетику. Втілений інтеркультуралізм хореографа є прикладом тих складнощів, які притаманні сучасному британському та глобальному досвіду.

Наукова новизна. Вперше в українському мистецтвознавстві досліджено творчу діяльність одного з провідних сучасних британських танцівників і хореографів Акрама Хана; проаналізовано особливості авторської трансформації елементів класичного індійського танцю *катхак* та їхнього використання в постановках сучасного танцю; виявлено вплив постановок Акрама Хана на тенденції розвитку європейської сучасної хореографії.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці проблематики інтеркультурності постановок сучасних європейських та українських хореографів.

Список посилань

- Chakravorty, P. (2008). *Bells of Change: Kathak dance, women and modernity in India*. Seagull Books.
- Chotto Desh*. (n.d.). Akram Khan Company. Retrieved January 12, 2024, from <https://www.akramkhancompany.net/productions/chotto-desh-2023/>
- Creature*. (n.d.). Akram Khan Company. Retrieved January 23, 2024, from <https://www.akramkhancompany.net/productions/creature-english-national-ballet/>
- English National Ballet. (2020, April 24). *Dust by Akram Khan*. <https://www.ballet.org.uk/blog-detail/dust-akram-khan/>
- Kolb, A. (2018). Akram Khan, Lloyd Newson, and the challenges of British multiculturalism. *Dance Research*, 36(2), 224–252. <https://www.euppublishing.com/doi/10.3366/drs.2018.0239>
- Mackrell, J. (2014, March 11). Tamara Rojo's all-star war dance for English National Ballet. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/stage/2014/mar/11/tamara-rojo-english-national-ballet-first-world-war>
- Mitra, R. (2015). *Akram Khan: Dancing new interculturalism*. Palgrave Macmillan.
- Mitra, R. (2018). Beyond fixity: Akram Khan on the politics of dancing heritages. In G. Morris & L. Nicholas (Eds.), *Rethinking Dance History* (pp. 32–43). Routledge.
- Norridge, Z. (2010). Dancing the multicultural conversation? Critical responses to Akram Khan's work in the context of pluralist poetics. *Forum for Modern Language Studies*, 46(4), 415–430. <https://doi.org/10.1093/fmls/cqq019>
- Parry, J. (2014, April 4). *English National Ballet – Lest We Forget: No Man's Land, Second Breath, Dust, Firebird – London*. DanceTabs. <https://dancetabs.com/2014/04/english-national-ballet-lest-we-forget-bill-no-mans-land-second-breath-dust-london/>
- Sanders, L. (2004). *Akram Khan's Rush: Creative insights*. Dance.
- Skiba, K. (2016). Redefining hybridity in contemporary Kathak dance. *Przegląd kulturoznawczy*, 4(30), 435–451. <https://doi.org/10.4467/20843860PK.16.034.6495>
- Smith, L. (2008). 'In-between spaces': An investigation into the embodiment of culture in contemporary dance. *Research in Dance Education*, 9(1), 79–86. <https://doi.org/10.1080/14647890801924725>
- Sparshott, F. (1993). [Review of the book *Swinging Syllables: Aesthetics of Kathak Dance*, by S. K. Saxena]. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 51(1), 88–89. <https://doi.org/10.2307/431982>
- Walker, M. E. (2004). *Kathak dance: A critical history* [PhD Dissertation, University of Toronto].

Weiss, H. (2022, February 28). *Danced by English National Ballet, Akram Khan's 'Creature' provides haunting view of the world*. WTTW. <https://news.wttw.com/2022/02/28/danced-english-national-ballet-akram-khan-s-creature-provides-haunting-view-world>

References

- Chakravorty, P. (2008). *Bells of Change: Kathak dance, women and modernity in India*. Seagull Books [in English].
- Chotto Dosh. (n.d.). Akram Khan Company. Retrieved January 12, 2024, from <https://www.akramkhancompany.net/productions/chotto-dosh-2023/> [in English].
- Creature*. (n.d.). Akram Khan Company. Retrieved January 23, 2024, from <https://www.akramkhancompany.net/productions/creature-english-national-ballet/> [in English].
- English National Ballet. (2020, April 24). *Dust by Akram Khan*. <https://www.ballet.org.uk/blog-detail/dust-akram-khan/> [in English].
- Kolb, A. (2018). Akram Khan, Lloyd Newson, and the challenges of British multiculturalism. *Dance Research*, 36(2), 224–252. <https://www.eupublishing.com/doi/10.3366/drs.2018.0239> [in English].
- Mackrell, J. (2014, March 11). Tamara Rojo's all-star war dance for English National Ballet. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/stage/2014/mar/11/tamara-rojo-english-national-ballet-first-world-war> [in English].
- Mitra, R. (2015). *Akram Khan: Dancing new interculturalism*. Palgrave Macmillan [in English].
- Mitra, R. (2018). Beyond fixity: Akram Khan on the politics of dancing heritages. In G. Morris & L. Nicholas (Eds.), *Rethinking Dance History* (pp. 32–43). Routledge [in English].
- Norridge, Z. (2010). Dancing the multicultural conversation? Critical responses to Akram Khan's work in the context of pluralist poetics. *Forum for Modern Language Studies*, 46(4), 415–430. <https://doi.org/10.1093/fmls/cqq019> [in English].
- Parry, J. (2014, April 4). *English National Ballet – Lest We Forget: No Man's Land, Second Breath, Dust, Firebird – London*. DanceTabs. <https://dancetabs.com/2014/04/english-national-ballet-lest-we-forget-bill-no-mans-land-second-breath-dust-london/> [in English].
- Sanders, L. (2004). *Akram Khan's Rush: Creative insights*. Dance [in English].
- Skiba, K. (2016). Redefining hybridity in contemporary Kathak dance. *Arts & Cultural Studies Review*, 4(30), 435–451. <https://doi.org/10.4467/20843860PK.16.034.6495> [in English].
- Smith, L. (2008). 'In-between spaces': An investigation into the embodiment of culture in contemporary dance. *Research in Dance Education*, 9(1), 79–86. <https://doi.org/10.1080/14647890801924725> [in English].
- Sparshott, F. (1993). [Review of *Swinging Syllables: Aesthetics of Kathak Dance*, by S. K. Saxena]. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 51(1), 88–89. <https://doi.org/10.2307/431982> [in English].
- Walker, M. E. (2004). *Kathak dance: A critical history* [PhD Dissertation, University of Toronto] [in English].
- Weiss, H. (2022, February 28). *Danced by English National Ballet, Akram Khan's 'Creature' provides haunting view of the world*. WTTW. <https://news.wttw.com/2022/02/28/danced-english-national-ballet-akram-khan-s-creature-provides-haunting-view-world> [in English].

Interculturalism of Akram Khan's Modern Choreography

Olha Bigus

Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The aim of the article* is to reveal the features of the modern choreography of one of the leading British dancers, Akram Khan, and to analyse the author's approaches to interculturalism through the prism of the combination of Western and South Asian aesthetics. **Results.** The impact of Akram Khan's productions on the development trends of European modern choreography is revealed, in the context of problematisation and destabilization of the homogeneity of modern and classical, Western and South Asian. The features of the author's transformation of elements of classical Indian Kathak dance and their use in modern dance productions are analyzed. It was established that Akram Khan's provocative and insightful choreography reflects the multifacetedness of the migrant issue, and also represents experimental options for the transformation of Western culture by means of dance vocabulary. **Scientific novelty** is that for the first time in Ukrainian art history, the creative activity of one of the leading modern British dancers and choreographers, Akram Khan, has been investigated. **Conclusions.** The research revealed that the features of Akram Khan's creative activity are: tendency towards experimentalism; clarity of choreographic vocabulary for the viewer; appeal to intercultural sources (classical Indian Kathak dance); active creative collaboration with leading dance groups, individual dancers

and choreographers, as well as many well-known representatives of stage art. Akram Khan's choreography is a testament to the progressive potential for a new interculturalism that transforms the conventions of Western contemporary dance and physical theater through a South Asian aesthetic. The embodied interculturalism of the choreographer exemplifies the complexity of contemporary British and global experience.

Keywords: modern dance; modern choreography; interculturalism; Akram Khan; Kathak; South Asian aesthetics

Відомості про автора

Ольга Бігус, кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, професор, Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна, ORCID iD: 0000-0001-8527-7073, e-mail: olga.bigus@gmail.com

Information about the author

Olha Bigus, PhD in Art Studies, Honored Worker of Arts of Ukraine, Professor, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine, ORCID iD: 0000-0001-8527-7073, e-mail: olga.bigus@gmail.com

